

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 2711

Warszawa, 19 stycznia 2010 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy - Ordynacja wyborcza
do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz
niektórych innych ustaw.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Marka Wójcika.

(-) Krzysztof Brejza; (-) Leszek Cieślik; (-) Andrzej Czuma; (-) Magdalena Gąsior-Marek; (-) Rafał Grupiński; (-) Andrzej Halicki; (-) Andrzej Kania; (-) Sebastian Karpiniuk; (-) Małgorzata Kidawa-Błońska; (-) Jerzy Kozdroń; (-) Agnieszka Kozłowska-Rajewicz; (-) Dariusz Lipiński; (-) Witold Namyślak; (-) Sławomir Neumann; (-) Maciej Orzechowski; (-) Agnieszka Pomaska; (-) Sławomir Preiss; (-) Damian Raczkowski; (-) Grzegorz Schetyna; (-) Michał Stuligrosz; (-) Michał Szczerba; (-) Jan Walenty Tomaka; (-) Robert Tyszkiewicz; (-) Renata Zaremba; (-) Anna Zielińska-Głębocka

USTAWA
z dnia 2010 r.

o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1.

W ustawie z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Nie mają prawa wybieralności osoby skazane prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.”;

2) w art. 144 w ust. 5 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) pisemne oświadczenie kandydata o posiadaniu prawa wybieralności.”;

3) dodaje się art. 146a w brzmieniu:

„Art. 146a. Okręgowa komisja wyborcza niezwłocznie po przyjęciu zgłoszenia listy okręgowej występuje do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o kandydatach z tej listy.”;

4) w art. 147:

a) dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Okręgowa komisja wyborcza postanawia o odmowie rejestracji kandydata, jeżeli kandydat nie posiada prawa wybieralności; przepis ust. 2 zdanie trzecie stosuje się.”;

b) w ust. 3 w zdaniu pierwszym wyraz „w ust. 2” zastępuje się wyrazami „w ust. 2 i 2a”.

5) w art. 177 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) utraty prawa wybieralności lub nieposiadania go w dniu wyborów;”;

6) dodaje się art. 177a w brzmieniu:

„Art. 177a. 1. Minister Sprawiedliwości na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym przekazuje Marszałkowi Sejmu w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej wyników wyborów do Sejmu:

1) informację o posłach skazanych prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym oraz ustawę z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego.

- publicznego oraz o posłach pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu albo
- 2) informację, o tym, że żaden z posłów nie został skazany prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego ani nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu.
2. Jeżeli po przekazaniu informacji, o której mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości uzyska, na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym, informację o posłach skazanych prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub o posłach pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu, niezwłocznie przekazuje ją Marszałkowi Sejmu.”;
- 7) w art. 213 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) utraty prawa wybieralności lub nieposiadania go w dniu wyborów;”;
- 8) dodaje się art. 213a w brzmieniu:
- „Art. 213a. 1. Minister Sprawiedliwości na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym przekazuje Marszałkowi Senatu w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej wyników wyborów do Senatu:
- 1) informację o senatorach skazanych prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego oraz o senatorach pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu albo
 - 2) informację, o tym, że żaden z senatorów nie został skazany prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego ani nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu.
2. Jeżeli po przekazaniu informacji, o której mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości uzyska, na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym, informację o senatorach skazanych prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub o senatorach pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu, niezwłocznie przekazuje ją Marszałkowi Senatu.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544 z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 40a w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje pkt 3 w brzmieniu:

„3) pisemnego oświadczenia kandydata o posiadaniu prawa wybieralności.”;
- 2) w art. 40b dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271, 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056 oraz z 2009 r. Nr 119, poz. 999, Nr 202, poz. 1547 i Nr 213, poz. 1651 i 1652.

- „3. Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po dokonaniu zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej występuje do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o tym kandydacie.”;
- 3) w art. 40c w ust. 3 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
 „2a) pisemne oświadczenie kandydata o posiadaniu prawa wybieralności, o którym mowa w art. 40a ust. 2 pkt 3.”;
- 4) w art. 42 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
 „3a. Państwowa Komisja Wyborcza postanawia o odmowie rejestracji kandydata, jeżeli kandydat nie posiada prawa wybieralności.”.

Art. 3.

W ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 292 oraz z 2009 r. Nr 168, poz. 1323) w art. 6:

- 1) w ust. 1 dodaje się pkt 3a-3e w brzmieniu:
 „3a) Marszałkowi Sejmu, w odniesieniu do posłów do Parlamentu Europejskiego;
 3b) Państwowej Komisji Wyborczej, w odniesieniu do kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
 3c) okręgowym komisjom wyborczym w odniesieniu do kandydatów na posłów i senatorów oraz kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego;
 3d) terytorialnym komisjom wyborczym, w odniesieniu do kandydatów na radnych;
 3e) gminnym komisjom wyborczym, w odniesieniu do kandydatów na wójta, burmistrza i prezydenta miasta.”;
- 2) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
 „1a. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 3b i 3c, przekazuje się niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni”.

Art. 4.

W ustawie z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219 z późn. zm.³) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) dodaje się art. 65a w brzmieniu:
 „Art. 65a. Okręgowa komisja wyborcza niezwłocznie po przyjęciu zgłoszenia listy okręgowej występuje do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o kandydatach z tej listy.”;
- 2) w art. 66:
 a) dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
 „2a. Okręgowa komisja wyborcza postanawia o odmowie rejestracji kandydata, jeżeli kandydat nie posiada prawa wybieralności; przepis ust. 2 zdanie trzecie stosuje się.”;
 b) w ust. 3 w zdaniu pierwszym wyraz „w ust. 2” zastępuje się wyrazami „w ust. 2 i 2a”;
- 3) dodaje się art. 142a w brzmieniu:

³⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766 oraz z 2009 r. Nr 119, poz. 999 i Nr 202, poz. 1547.

- „Art. 142a. 1. Minister Sprawiedliwości na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym przekazuje Marszałkowi Sejmu w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej wyników wyborów do Parlamentu Europejskiego:
- 1) informację o posłach do Parlamentu Europejskiego karanych za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego oraz o posłach do Parlamentu Europejskiego pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu albo
 - 2) informację, o tym, że żaden z posłów do Parlamentu Europejskiego nie był karany za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego ani nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu.
2. Jeżeli po przekazaniu informacji, o której mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości uzyska, na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym, informację o posłach do Parlamentu Europejskiego karanych za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego lub o posłach do Parlamentu Europejskiego pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu, niezwłocznie przekazuje ją Marszałkowi Sejmu.”.

Art. 5.

Przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, mają zastosowanie do kadencji Sejmu i Senatu następujących po kadencji, w czasie której ustawa weszła w życie.

Art. 6.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie Konstytucji RP (Dz. U. nr 114, poz. 946) dokonała zmiany art. 99 Konstytucji RP określającego warunki biernego prawa wyborczego (prawa wybieralności) w wyborach do Sejmu i do Senatu. Zgodnie z brzmieniem nowego ust. 3: „Wybraną do Sejmu lub do Senatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego”. Ustanowienie konstytucyjnego ograniczenia biernego prawa wyborczego w wyborach do Sejmu i Senatu rodzi konieczność dokonania zmian dostosowujących ustawy regulujące procedurę wyborczą do wymogów ustawy zasadniczej. Nowa, negatywna przesłanka biernego prawa wyborczego, powinna podlegać stosowej weryfikacji w ramach procedury rejestracji kandydatów na posłów i senatorów. Wymaga to wprowadzenia koniecznych zmian w ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu. Mając na uwadze, że posiadanie prawa wybieralności w wyborach do Sejmu i Senatu jest warunkiem biernego prawa wyborczego w wyborach na Prezydenta RP, należy uznać, że stosownych zmian wymaga również ustawa o wyborze Prezydenta RP.

2. Na gruncie obowiązującego stanu prawnego cenzus niekaralności – nieco inaczej sformułowany niż w art. 99 ust. 3 Konstytucji – obowiązuje w wyborach samorządowych oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy 6 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. z 2003 r., nr 159, poz. 1547 ze zm.) prawa wybieralności w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw nie mają m. in. osoby karane za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego (pkt 1) oraz osoby wobec których wydano prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego (pkt 2). Stosownie do art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. z 2002 nr 113, poz. 984 ze zm.) ograniczenie to znajduje również zastosowanie do biernego prawa wyborczego w wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta. W wyborach do Parlamentu Europejskiego prawo wybieralności przysługuje osobie, która m. in., nie była karana za przestępstwo popełnione umyślnie ścigane z oskarżenia publicznego (art. 9 ustawy z 23 stycznia 2004 r. Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego; Dz.U. nr 25, poz. 219 ze zm.).

W omawianych przypadkach weryfikacja przesłanki niekaralności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego następuje poprzez złożenie przez kandydata pisemnego oświadczenia o posiadaniu prawa wybieralności. Właściwe komisje wyborcze w razie wątpliwości czy kandydat posiada prawo wybieralności mogą podjąć działania mające na celu ustalenie stanu faktycznego. Ujawnienie w procedurze rejestracyjnej braku tego prawa prowadzi do odmowy rejestracji kandydata. Jeżeli jednak fałszywość oświadczenia wyszłaby na jaw po uzyskaniu mandatu, to wówczas utrata mandatu (wygaśnięcie) jest skutkiem braku prawa wybieralności w dniu wyborów.

3. Implementacja art. 99 ust. 3 Konstytucji do ustawodawstwa wyborczego rozwija model weryfikacji przesłanki niekaralności obowiązującego w wyborach samorządowych i wyborach do Parlamentu Europejskiego, wprowadzając dodatkowe regulacje mające na celu ułatwić weryfikację tej przesłanki. Wzorem rozwiązań prawnych z obu powyższych wyborów projekt przewiduje ustanowienie obowiązku składania oświadczenia o posiadaniu prawa wybieralności przez kandydatów ubiegających się o mandat posła lub senatora, a także kandydatów uczestniczących w wyborach Prezydenta RP. Złożenie oświadczenia stanowiłoby warunek rejestracji kandydata (listy), a ewentualne wątpliwości co do prawdziwości oświadczenia byłyby badane przez właściwe komisje wyborcze. Celowi temu służy wprowadzenie nowego mechanizmu, zgodnie z którym przed rejestracją organy wyborcze uzyskiwałyby informację z Krajowego Rejestru Karnego o każdym z kandydatów i na jej podstawie mogłyby dokonać bądź odmówić dokonania rejestracji.

Opisanym wyżej zmianom ustawowym towarzyszy zmiana ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym polegająca na zagwarantowaniu komisjom wyborczym dostępu do informacji o karalności kandydatów zgłoszonych do rejestracji. Projekt przewiduje również nałożenie na Ministra Sprawiedliwości obowiązku przekazywania Marszałkowi Sejmu i Marszałkowi Senatu - na podstawie danych zgromadzonych w Krajowym Rejestrze Karnym - informacji o posłach i senatorach skazanych prawomocnym orzeczeniem sądu na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub pozbawionych praw publicznych. Rozwiązanie takie umożliwi efektywne wykonywanie przez Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu obowiązków związanych z wygaśnięciem mandatu tych parlamentarzystów, którzy nie posiadali prawa wybieralności w dniu wyborów lub utracili je w trakcie kadencji.

4. Proponowana w projekcie nowelizacja ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje następujące zmiany:

(1) Art. 1 pkt 1

W obowiązującym stanie prawnym art. 8 określa warunki prawa wybieralności w wyborach do Sejmu i Senatu. Konieczne jest ustanowienie nowego ust. 1b przenoszącego na grunt ustawy postanowienia art. 99 ust. 3 Konstytucji.

(2) Art. 1 pkt 2

Art. 144 ust. 5 określa jakie dokumenty powinny być dołączone do listy okręgowej kandydatów na posłów, która jest zgłaszana okręgowej komisji wyborczej przez pełnomocnika wyborczego. Nowy pkt 4 w art. 144 ust. 5 przewiduje nałożenie obowiązku załączenia przez pełnomocnika wyborczego, do zgłaszanej listy, pisemnych oświadczeń kandydatów o posiadaniu prawa wybieralności. Na mocy odesłania z art. 190 przepis ten stosuje się odpowiednio w stosunku do kandydatów na senatorów.

(3) Art. 1 pkt 3

Nowy art. 146a nakłada na okręgową komisję wyborczą obowiązek niezwłocznego – po każdorazowym przyjęciu zgłoszenia listy okręgowej – wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o każdym z kandydatów z listy. Na mocy odesłania z art. 190 przepis ten stosuje się odpowiednio w stosunku do kandydatów na senatorów.

(4) Art. 1 pkt 4

Nowy art. 147 ust. 2a ustanawia bezwzględną przesłankę odmowy rejestracji przez okręgową komisję wyborczą kandydata, który nie posiada prawa wybieralności. Na mocy odesłania z art. 190 przepis ten stosuje się odpowiednio w stosunku do kandydatów na senatorów.

(5) Art. 1 pkt 5

Art. 177 ust. 1 określa przesłanki wygaśnięcia mandatu posła. W obecnym stanie prawnym pkt 1 stwierdza, że wygaśnięcie mandatu posła następuje wskutek utraty prawa wybieralności. Żadnej przepis nie przewiduje jednak, że wygaśnięcie mandatu może być konsekwencją ujawnienia faktu, że osoba, która go uzyskała nie posiadała prawa wybieralności w dniu wyborów. Proponowana zmiana brzmienia art. 177 ust. 1 pkt 1 eliminuje tę lukę. Konstrukcja tego przepisu będzie zbieżna z art. 190 ust. 1 pkt 3 ustawy Ordynacja wyborcza do

rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz art. 142 ust. 1 pkt 1 ustawy Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego.

(6) Art. 1 pkt 6

Marszałek Sejmu zgodnie z ustawą stwierdza wygaśnięcie mandatu poselskiego, w przypadku utraty prawa wybieralności lub nieposiadania go w dniu wyborów. Efektywnie wykonywanie tej kompetencji wymaga stworzenia przejrzystych zasad gwarantujących dostęp do informacji świadczących o zaistnieniu przesłanki powodującej utratę mandatu. Obiektywizacja takiej informacji powinna być dokonywana w oparciu o dane pochodzące z Krajowego Rejestru Karnego, w którym gromadzone są informacje o osobach prawomocnie skazanych za przestępstwa. Krajowy Rejestr Karny prowadzony jest przez Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego wchodzące w skład Ministerstwa Sprawiedliwości.

W obecnym stanie prawnym art. 6 pkt 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym przyznaje Marszałkowi Sejmu w odniesieniu do posłów prawo do uzyskiwania informacji o osobach, których dane osobowe zostały zgromadzone w Rejestrze. Informacje w tym trybie udostępnianie są na wniosek zainteresowanego organu. W praktyce zatem skorzystanie z tego uprawnienia wymaga posiadania przez Marszałka Sejmu uprzedniej wiedzy o tym, że Rejestr zawiera dane mogące w konkretnym przypadku mieć wpływ na trwałość mandatu poselskiego. Celowe zatem wydaje się ustanowienie zasady, zgodnie z którą Marszałek Sejmu z urzędu otrzymywałby informacje o tych orzeczeniach sądowych, które aktualizują przesłankę powodująca wygaśnięcie mandatu. Nowy art. 177a przewiduje, że Minister Sprawiedliwości będzie miał obowiązek przekazywania Marszałkowi Sejmu – na podstawie danych zawartych w Krajowym Rejestrze Karnym - w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej wyników wyborów do Sejmu, informacji o posłach skazanych prawomocnym orzeczeniem sądu na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub pozbawionych praw publicznych bądź informacji o braku takich danych w KRK (ust. 1). Ponadto ust. 1 ustanawia zasadę zobowiązującą Ministra Sprawiedliwości do przekazania informacji o prawomocnym orzeczeniu powodującym utratę prawa wybieralności, jeżeli sytuacja taka zaistnieje w trakcie kadencji Sejmu.

(7) Art. 1 pkt 7-8

Zmiana art. 213 oraz nowy art. 213a dotyczą mandatu uzyskiwanego w wyborach do Senatu i stanowią konsekwencję (odpowiednik) zmiany art. 177 i art. 177a, które mają zastosowanie do mandatu poselskiego.

5. Zmiana ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje następujące zmiany:

(1) Art. 2 pkt 1

Art. 40a ust. 2 określa warunki związane z utworzeniem komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta RP. Dotychczasowe wymogi obejmują konieczność wyrażenia przez kandydata pisemnej zgody na kandydowanie wyborach (pkt 1) oraz pisemnej zgody na utworzenie jego komitetu (pkt 2). Projekt przewiduje konieczność złożenia już na tym etapie pisemnego oświadczenia o posiadaniu prawa wybieralności (nowy pkt 3 w art. 40a ust. 2).

(2) Art. 2 pkt 2

Zmiana ta nakłada na Państwową Komisję Wyborczą obowiązek występowania do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o każdym ze zgłoszonych kandydatów na Prezydenta RP. Jest ona analogiczna do zmiany nr 3 w ordynacji wyborczej do Sejmu RP i Senatu RP.

(3) Art. 2 pkt 3

Art. 40c ust. 3 wskazuje jakie dokumenty powinny być dołączone do zgłoszenia komitetu wyborczego do zarejestrowania przez Państwową Komisję Wyborczą. Projekt przewiduje obowiązek dołączenia do zgłoszenia - obok pisemnej zgody na kandydowanie wyborach (pkt 1), pisemnej zgody na utworzenie komitetu (pkt 2) oraz wykazu co najmniej 1000 obywateli popierających kandydata - pisemnego oświadczenia o posiadaniu prawa wybieralności (nowy pkt 2a w art. 40c ust. 3). Weryfikacji prawdziwości tego oświadczenia Państwowa Komisja Wyborcza będzie dokonywała badając czy kandydat spełnia warunki określone w przepisie art. 127 ust. 3 zdanie pierwsze Konstytucji RP zgodnie z art. 42 ust. 2 pkt 1 ustawy.

(4) Art. 2 pkt 4

Zmiana ta ustanawia bezwzględną przesłankę odmowy rejestracji przez Państwową Komisję Wyborczą kandydata, który nie posiada prawa wybieralności. Jest ona analogiczna do zmiany nr 4 w ordynacji wyborczej do Sejmu RP i Senatu RP.

6. Zmiana ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (**art. 3**) obejmuje, po pierwsze, modyfikację brzmienia art. 6 ust. 1, który określa krąg podmiotów uprawnionych do uzyskiwania informacji o osobach, których dane osobowe zgromadzone zostały w Rejestrze. W obecnym stanie prawnym przepis ten nie wymienia wśród organów uprawnionych do otrzymania informacji z Rejestru Państwowej Komisji Wyborczej, ani innych komisji wyborczych, które uczestniczą w procesie wyborczym w weryfikacji przesłanek biernego prawa wyborczego w wyborach do Sejmu i Senatu, wyborach na Prezydenta RP, wybo-

rach samorządowych oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Wprawdzie art. 6 ust. 1 pkt 9 stwierdza, że prawo dostępu do tych informacji przysługuje „organom administracji rządowej, organom samorządu terytorialnego oraz innym organom wykonującym zadania publiczne, w przypadkach kiedy jest uzasadnione potrzeba wykonania nałożonych na nie zadań, określonych w ustawie”. Przejrzystość systemu prawnego oraz ranga prawna obowiązków komisji wyborczych związanych z oceną czy kandydaci uczestniczący w procesie wyborczym posiadają prawo wybieralności nakazuje wyodrębnienie wyraźnej podstawy prawnej dla pozyskiwania przez te organy informacji z Krajowego Rejestru Karnego.

Po drugie, dodanie nowego ust. 1a do art. 6 stanowi konsekwencję przyjęcia mechanizmu weryfikacji oświadczeń o posiadaniu prawa wybieralności przez kandydatów na Prezydenta RP, posłów, senatorów oraz posłów do Parlamentu Europejskiego w oparciu o informacje z Krajowego Rejestru Karnego. Przepis ma na celu zagwarantowanie niezwłocznego przekazania informacji właściwym organom wyborczym tak, aby nie zakłócić sprawnego przebiegu procesu rejestracji kandydatów.

7. Zmiany w ustawie z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (art. 4) zakładają wprowadzenie analogicznych rozwiązań prawnych do proponowanych w odniesieniu do ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu oraz ustawy o wyborze Prezydenta RP. Motywem zmian – wykraczających poza potrzeby ustawowej implementacji art. 99 Konstytucji – jest zachowanie spójności prawa wyborczego, tzn. wprowadzanie – tam gdzie jest to możliwe – podobnych regulacji w różnych wyborach. Skoro w wyborach do Parlamentu Europejskiego, tak jak wyborach do Sejmu i Senatu oraz Prezydenta RP, obowiązuje cenzus niekaralności, to zasadne jest wprowadzenie mechanizmów analogicznych do wprowadzanych do obu wspomnianych wyżej ustaw wyborczych.

Zmiany nr 1 i 2 odnoszą się do procesu rejestracji kandydatów. Wprowadza się każdorazowy obowiązek niezwłocznego – po przyjęciu zgłoszenia listy okręgowej – występowania przez okręgową komisję wyborczą do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o informację z Krajowego Rejestru Karnego w stosunku do każdego kandydata z listy. Ponadto ustanawia się bezwzględną przesłankę odmowy rejestracji kandydata, jeżeli okaże się, iż nie posiada on prawa wybieralności. Z kolei zmiana nr 3 zakłada wprowadzenie nowego art. 142a, który nakłada na Ministra Sprawiedliwości obowiązek analogiczny do obowiązków przewidzianych w art. 177a oraz art. 213a ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP. Ustawa regulująca procedurę wyborczą do Parlamentu Europejskiego powierza Marszałkowi Sejmu kompetencje związane z wygaszaniem mandatu posła do Parlamentu Europejskiego w sytu-

acji zaistnienia przesłanek z art. 142 ust. 1. Obowiązki te odpowiadają rodzajowo obowiązkom Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu dotyczącym, odpowiednio, wygaśnięcia mandatu posła na Sejm i mandatu senatora. Spójność systemu prawa nakazuje przyjęcie jednolitych zasad dostępu organu rozstrzygającego o wygaśnięciu mandatu do informacji z Krajowego Rejestru Karnego wskazujących na utratę prawa wybieralności. Skoro obowiązki Marszałka Sejmu zarówno w odniesieniu do mandatu posła na Sejm, jak i mandatu posła do Parlamentu Europejskiego pozostają zbieżne, to dostęp do informacji z KRK powinien być realizowany na tych samych zasadach.

8. Przepisy Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP, w brzmieniu nadanym projektem, będą miały zastosowanie do kadencji Sejmu i Senatu następujących po kadencji, w czasie której ustawa wejdzie w życie (**art. 5**). W pozostałym zakresie przepisy ustawy będą miały zastosowanie z chwilą jej wejścia w życie, czyli po upływie 14 dni (**art. 6**).

9. Projekt nie rodzi żadnych skutków finansowych. Jakkolwiek weryfikacja przesłanek prawa wybieralności przez właściwe komisje wyborcze, w oparciu o dane pochodzące z KRK, wiąże się z niewielkimi nakładami finansowymi, to jednak należy pamiętać, że w tym zakresie już w obecnym stanie normatywnym istnieje podstawa prawna do prowadzenia takich działań, a i koszt powinien być uwzględniany w budżetach organów uczestniczących w tej procedurze. W tym zakresie przewidziane w projekcie zmiany mają wyłącznie charakter porządkujący.

10. Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 27 stycznia 2010 r.

BAS-WAL-90/10

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Wójcik)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2009 r. Nr 5, poz. 47 oraz Nr 81, poz. 998) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zakłada zmianę ustaw: z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056), z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, ze zmianami), z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 292, ze zmianami) oraz z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, ze zmianami). Zmiana dotyczy prawa wybieralności. W ustawie – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej proponuje się wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym prawa wybieralności nie mają osoby skazane prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego. Pozostałe zmiany zaproponowane w projekcie dotyczą procedur weryfikacji cenzusu niekaralności osób kandydujących w wyborach Prezydenta RP, wyborach do Sejmu i do Senatu oraz do Parlamentu Europejskiego.

Projekt zawiera przepis przejściowy. Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy wskazać dyrektywę Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiającą szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. WE L 329 z 30.12.1993 r.,

str. 34; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 20, t. 1, str. 12). Dyrektywa ustanawia szczegółowe warunki, według których obywatele UE mający miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami, wykonują prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego, jeśli spełniają warunki określone w dyrektywie oraz pozostałe wymogi określone w prawie krajowym dla obywateli tego państwa (art. 3 dyrektywy).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt należy ocenić z punktu widzenia zgodności z prawem Unii Europejskiej w zakresie, w jakim dotyczy on zmiany ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego. Przepis art. 9 obowiązującej ustawy stanowi, że nie ma prawa wybieralności do PE osoba karana za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego. Zgodnie z art. 4 pkt 2 projektu, dotyczącym zmiany art. 66 ustawy, okręgowa komisja wyborcza postanawia o odmowie rejestracji kandydata nieposiadającego prawa wybieralności. Projekt przewiduje też przekazywanie Marszałkowi Sejmu informacji o posłach do PE karanych za przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego, oraz o posłach do PE pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu (proponowany art. 142a ustawy).

Zgodnie z dyrektywą Rady 93/109/WE obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie jest obywatelem oraz którego – w wyniku odrębnego wyroku lub orzeczenia wydanego na gruncie prawa karnego lub cywilnego państwa członkowskiego miejsca zamieszkania lub państwa członkowskiego pochodzenia – pozbawiono prawa kandydowania w wyborach, nie może wykonywać tego prawa w wyborach do PE w państwie członkowskim miejsca zamieszkania (art. 6 ust. 1 dyrektywy).

Analiza proponowanej regulacji wskazuje, że nie narusza ona przepisów dyrektywy Rady 93/109/WE.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw nie narusza prawa Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 27 stycznia 2010 r.

BAS-WAL-91/10

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Wójcik) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt zakłada zmianę ustaw: z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056), z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, ze zmianami), z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 292, ze zmianami) oraz z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, ze zmianami). Zmiana dotyczy prawa wybieralności. W ustawie – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej proponuje się wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym prawa wybieralności nie mają osoby skazane prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego. Pozostałe zmiany zaproponowane w projekcie dotyczą procedur weryfikacji cenzusu niekaralności osób kandydujących w wyborach Prezydenta RP, wyborach do Sejmu i do Senatu oraz do Parlamentu Europejskiego.

Projekt ustawy nie narusza prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski